

1939

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

თქტომბერი

1939

3

ოქტომბრული

საბ. ა. ლ. კ. კ. ციკას და საბ. განსახლების მართვის მრავალწლიანი მუშაობის

ოქტომბრული საჩუქარი

მზადან კომუნისტი

დილით ადრე, როცა სიო
ჩვენს ოთახს და ფანჯრებს ურბენს,
დროს ნუ კარგავ მოცდაშიო,
წასჩურჩულებს ჩემს ძმა ჯუმბერს,

წამოდგება თმა ქოჩორა,
სალამს უძღვნის დიად აისს.
მაგიდაზე ქალაღს გაშლის
და ფერადებს ათასნაირს.

შეუდგება მუშაობას,
აელვარებს ფერზე ფერებს,
ხან საამურ სიტყვას ეტყვის,
ხან კი ხელად მოუფერებს.

არ აშინებს დაღლილობა
მისი ფიქრი ფიქრებს უძღვის,
მეთვრამეტე პარტყრილობას
დიდ სტალინის სურათს უძღვნის.

ვის არ გაუგონია ნადეჟდა კონსტანტინეს ასულის კრუპსკაიას სახელი? იგი სულ ახალგაზრდობიდან ჩაება რევოლუციონურ მოძრაობაში, ასწავლიდა მუშებს უღვივებდა რევოლუციონურ გრძნობას, უვითარებდა სოციალისტურ შეგნებას. ასეთი მუშაობა ნადეჟდა კრუპსკაიამ პირველად პეტერბურგის (ლენინგრადი) მუშათა უბნის სკოლაში დაიწყო, ხოლო მისი გაცხარებული მუშაობა დამთავრდა განათლების სახალხო კომისრიის მოადგილეობით.

კრუპსკაიამ მთელი თავისი სიცოცხლე შესწირა ბოლშევიკების პარტიას, მშობლიურ ხალხს. ის მეგობარი იყო ლენინის, ეხმარებოდა მას რევოლუციონურ საქმიანობაში, კრუპსკაია ამბობს: „მე წილად მხვდა უდიდესი ბედნიერება ვყოფილიყავი ბოლშევიკური პარტიის წევრი, მემუშავა ამახანაგ ლენინის ხელმძღვანელობით“...

კრუპსკაია თავდადებულად მუშაობდა განათლების ფრონტზე, დადიოდა სკოლებში, ეხმარებოდა მასწავლებლებს, ზოგს პირადად, ზოგს წერილების საშუალებით. მან უდიდესი მუშაობა ჩაატარა წერაკითხვის უცოდინარობის მოსასპობად.

პარტიამ და ხელისუფლებამ მას დაბადების 70 წლის თავი მიულოცა და უსურვა კვლავ ნაყოფიერ მუშაობა.

სიკვდილის უკანასკნელ წუთამდის კრუპსკაია მშრომელ ხალხთან იდგა, აქტიურ მონაწილეობას ღებულობდა მესამე ხუთწლედის გეგმის შედგენაში.

მას მოსდიოდა მრავალი წერილი, ყველას მასუბობდა. უკანასკნელად კრუპსკაიას პოლუვიდა წერილი ვოლოგდის ოლქის გრიზოვეცკის სკოლის ბრმა-მოსწავლე ბავშვებისაგან. ისინი სთხოვდნენ, თუ რა სიმღერები უყვარს ყველაზე უფრო, რომ

კრუპსკაიას დაბადების 70 წლის თავზე შესრულებინათ. კრუპსკაიამ მათ მისწერა: „ჩემი ყველაზე უფრო საყვარელი სიმღერაა „ინტერნაციონალი“. ძალიან მიყვარდა აგრეთვე სიმღერა „წითელი არმია“, სამოქალაქო ომის დროს მას კრემლში წითელარმიელები მღეროდნენ, და მე და ილიჩს ძალიან გვიყვარდა მისი მოსმენა. მხურვალე სალამი, ძვირფასო ბავშვებო. ნ. კრუპსკაია“.

უკანასკნელ წუთებში, როცა ექიმები კრუპსკაიას თავს ეხვივნენ, ის მაინც საზოგადოებრივ საქმეზე ფიქრობდა იგი აღფრთოვანებული ეგებებოდა მეთვრამეტე პარტ-ყრილობას, ექიმებს ეუბნებოდა:

— როგორც გვებოთ, მაგრამ ყრილობაზე მაინც წავალ.

მაგრამ კრუპსკაია ამას ვეღარ მოესწრო. ის 27 თებერვალს გარდაიცვალა.

ოპ, მადნარო, ტყვე უღრანო,
სამჯერ იცვლი სამოსს
წელიწადში... უმაღლოდღე
იმ შენ მდიდარ მამას!

ჯერ პირველად — შეგიმოსავს
ის მკერდს ხშირი მწვანით,
გიუტურებს და ვერ გაშორებს
თვალს ვერც ერთი წამით...

როს დასტკებება შემდეგ ცქერით
თავის ტურფა ქალის, —
ოქროს სამოსს შეგიცვრავს,
მოგიმატებს ხალისს!

და წაგებურავს ბოლოს ფიფქებს
ცაში თეთრად შობილთ,
შეგმოსავს და დაიძინებს
დაქანცული შრომით.

უკრაინულიდან თარგმნა იასამანმა.

ი. ს. სეკვა

გაიას შეკრები

საბჭოთა უკრაინა ერთერთი უმშვენიერესი მხარეა ჩვენი დიდი საბჭოთა ქვეყნისა. შორეულ წარსულში იგი დამოუკიდებელი ქვეყანა იყო, მაგრამ იგი დაიპყრეს რუსეთის მეფეებმა და მისი მკვიდრნი მონურ მდგომარეობაში ჩააყენეს.

სწორედ იმ ხანაში, როდესაც უკრაინელი ხალხი ცუდ მდგომარეობაში იყო, დაიწყო მწერლობა უკრაინელი ხალხის დიდმა პოეტმა ტარას შევჩენკომ.

ეს იყო XIX საუკუნის პირველ ნახევარში, უკრაინელი ხალხის ცხოვრების უმძიმეს ხანაში. მშრომელი ხალხი, გლეხობა, ბატონყმობის უღლის ქვეშ გმი-

ნავდა. ბატონები ადამიანებს ყიდდნენ, ან ძაღლებზე ცვლიდნენ.

„სიციეთესა და თავისუფლებას ნუ ელით, ხალხო, — წერდა ტარას შევჩენკო ერთ თავის ლექსში („მე, — თვალი კი არ მეცეს, — ავად არა ვხდები ხოლმე“), — იგი ჩაპკლა მეფე ნიკოლოზმა და სანამ მას გააღვიძებდე, ნაჯახი უნდა გამოპირო“.

ბატონყმობით დატანჯული გლეხობის გაღვსილი ნაჯახისაკენ მოწოდება ნიშნავდა იარაღით ბრძოლას ბატონყმური ხელისუფლების წინააღმდეგ. ტ. შევჩენკოს მთელი პოეზია სწორედ ასეთი მოწოდება იყო. მას სწამდა, რომ ხალხი

აღდგებოდა, რომ დადგებოდა ხალხის თავისუფლების ბრწყინვალე დრო, მაგრამ ეს მაშინ, როდესაც ხალხი გაიმარჯვებდა მტარვალებზე.

„ო! ეს იქნება სიმართლე მაშინ, მართლა იქუბებს სიმღერის ძალი, თუ რომ სამშობლო უკრაინაში მთლად წაიშლება პანების - კვლი“.

ტ. შევჩენკოს ეს ნატვრა დიდი ხანია ასრულდა, მას შემდეგ, რაც მართლა წაიშალა უკრაინაში საზიზღარი პანების (შებატონების) კვალი, როდესაც დაჩაგრული უკრაინა გადაიქცა ბედნიერ საბჭოთა მხარედ. ტ. შევჩენკოს სწამდა, რომ უკრაინა წამოდგებოდა.

„წამოდგება უკრაინა და სიმართლეს გაშლის“.

მაგრამ იმისათვის, რომ სიმართლეს გაემარჯვა, შევჩენკო მოუწოდებდა ხალხს ბრძოლისაკენ. თავის შესანიშნავ „ანდერში“ იგი წერდა: „წამოდექით, დაამხერიეთ ბორკილები და მტრის ბოროტი სისხლი თავისუფლად მოაფრქვიეთ“.

ტ. შევჩენკო დაიბადა 1814 წელს ყმა გლეხის ოჯახში. მშობლები ადრე დაეხოცა, ბავშვობა სიღატაკეში გაატარა. უყვარდა მხატვრობა, რომლისათვისაც ბევრჯერ გალახეს ბატონის ენგელჰარდტის ოჯახში, სადაც იგი საშარეულოში მუშაობდა. დაბოლოს მანაც მიიბარეს პეტერბურგში ვილაც მღებავს მოწაფედ, შემდეგ იგი სასახლის მღებავი უნდა ყოფილიყო, მაგრამ პეტერბურგში შევჩენკომ გაიცნო მხატვარი სოშენკო, რომელიც უკრაინელი იყო, და მისი დახმარებით მოინდომა სამხატვრო აკადემიაში შესვლა. მაგრამ, როგორც ყმა-გლეხს, ამის უფლება არ ჰქონდა, საჭირო იყო მისი განთავისუფლება, მაგრამ ბატონმა მის განთავისუფლებაში მოითხოვა ორიათას ხუთასი მანეთი. დიდი ვაჭირვებით იშოვეს ფული მისმა მეგობრებმა და ტ. შევჩენკო ვამოისყიდეს 1838წ. ამის შემდეგ ის აკადემიაში სწავლობდა, მაგრამ იქ არა მარტო ხატავდა, არამედ ლექსებსაც წერდა. მაშინ იგი 24 წლის იყო.

ტ. შევჩენკოს პირველი ნაწარმოებია

საქართველო
საბჭოთაო
საქართველო

პოემა „კატერინა“, მეგობრებმა მოუწოდეს ლექსები და სთხოვეს დაებეჭა. 1840 წელს კიდევ გამოვიდა მისი პირველი წიგნი „კოხარი“. ამ წიგნმა უცებ გაუთქვა ტ. შევჩენკოს პოეტის სახელი, მაგრამ მას შემდეგ, რაც მან დაწერა „გაიღამავები“, სადაც გამოიყენა ის ამბები, რაც მას გლეხთა აჯანყების შესახებ მოუთხრო ბავშვობის დროს ბაბუამ, შემდეგ კი „გამალია“, „სიზმარი“, „კავკასი“, „მე გავიხარადე უცხო მხარეში“ და სხვა ლექსები, სადაც გამოხატა უკრაინელი ხალხის საშინელი ცხოვრება, — იგი აითვალწუნა მეფის ხელისუფლებამ და 1847 წელს კიდევ დააპატიმრა. სხვა ბრალდებებთან ერთად მას მთავარ დანაშაულად წაუყენეს პოემა „სიზმრის“ დაწერა, სადაც სიზმრის სახით შევჩენკომ აღწერა მაშინდელი ცხოვრების უსამართლობის სურათები. ამისათვის შევჩენკო ათი წლით გადაასახლეს. განთავისუფლების შემდეგ

მას დიდხანს არ უცოცხლია, იგი გარდაიცვალა 1861 წელს.

გადასახლებაში ყოფნის დროს ტარას შეეჩინკო ფარულად წერდა ლექსებს. ის ამ ლექსებში კიდევ უფრო დასტიროდა თავის სამშობლოს, ნატრობდა ენახა მისი ველები, შეესვა დნებრის წყალი, კიდევ ენახა ყმა გლეხი დები. მას ძალიან უყვარდა თავისი სამშობლო და ერთ ლექსში კიდევ წერდა: „სადა ქვეყნად მეორე უკრაინა, სადა ქვეყნად მეორე დნებარი“. თავის „ანდერძში“ მან ინატრა — სიკვდილის შემდეგ დნებრის მახლობლად დამარხებ და როდესაც ხალხი განთავისუფლდება და საამური ცხოვრება დადგება, მეც გამიხსენეთო.

უკრაინის ხალხს სიცოცხლეშივე უყვარდა შეეჩინკო. პოეტის გარდაცვალების შემდეგ მფევე კრძალავდა მისი სახელის ხსენებას, მაგრამ ხალხი მაინც ინახავდა მის ხსოვნას, ხოლო საბჭოთა პირობებში შეეჩინკოს სახელი კიდევ უფრო სასიყვარულო გახდა. ტარასი ბუნებით ძალიან კეთილი აღამიანი იყო, მას განსაკუთრე-

ბით შეუყვარდა ბავშვები, ხშირად რბება მათ, უამბობდა ზღაპრებს და წავლიდა სიმღერებს, ბავშვებსაც უყვარდათ ტ. შეეჩინკო. ამის გამო მას უთქვამს ვინც ბავშვებს უყვარს, ის არაა ცუდი-კაციო. იგი იმდენად გულკეთილი აღამიანი ყოფილა, რომ ხშირად ყიდულობდა, თურმე, დაქვრილ ჩიტებს და ათავისუფლებდა. ხალხის მტანჯველებისა და მტრების წინააღმდეგ კი სიკვდილამდის შეურიგებელი იყო.

ქართველი პოეტებიდან ტ. შეეჩინკოს პირადად იცნობდა აკაკი წერეთელი. აკაკი 20 წლის ახალგაზრდა იყო, როდესაც პეტერბურგში შეხვდა 1860 წელს ტ. შეეჩინკოს და გაიცნო იგი.

საბჭოთა დრომ კიდევ უფრო საყვარელი გახადა ტ. შეეჩინკოს სახელი ქართველი ხალხისათვის.

ამჟამად მთელი საბჭოთა კავშირი იხდის ტ. შეეჩინკოს დაბადების 125 წლის თავს. ქართველმა საბჭოთა პოეტებმა თარგმნეს მისი მშვენიერი „კობზარი“, უკრაინის ხალხის ეს ძვირფასი პოეტური საუბე.

მკიბორც მახსენებ

მარგალიტი

ჩემს გოგონას, ჩემს ბალანას,
მე დავარქვი მარგალიტი;
ჩვენ ვუმღერით იაფნანას,
ის დუღუნებს როგორც გვრიტი.

გაიღვიძებს ჩვენი ვარდი,
გაშლის ხელებს პაწაწინას,
შორს გაქრება სევდა, დარდი,
სიხარული ავსებს ბინას.

წამოიწყებს: „მა-მა, მა-მა,
დე-და, დე-და, ტა-ტა, ტა-ტა“,
აღტაცებით უცქერს მამალს,
უყვარს ლღვი, უყვარს კატა.

ეზოში რომ გავატარებთ,
დაინახავს ფრთაქრელ ჩიტებს,
თრთის და დღეავს მთელი ტანით,
პაწაწინა თითს ათითებს.

— მარგალიტი, მარგალიტი!
ყველა ვუნობთ ტრფობით, ლხენით.
საპასუხოდ ისიც ტიტინს
იწყებს თავის უცხო ვინით.

აღტაცებით უცქერს დედა,
სახე მისი ტრფობით ბრწყინავს,
გაქრა დარდი, გაქრა სევდა,
სიხარული ავსებს ბინას.

დაუკინყარი დღე

ძღწნად თბილისის მეორე სრულ საშუალო სკოლას, რომელმაც ა. შ. ნაწერის 29 ჩაატარა ჩემი შემოქმედების საღამო.

...დამინახეთ და მოზღვავედით, მომაგებეთ ტაშის ტალღა და კლუბისკენ ჟრიაშულით გამიტაცეთ, როგორც ღალღა.

აი სცენაც, კობტა სცენაც, მორთული და შუქით სავსე... ხელოვნებულ მუსიკით სავარძელში მომათავსეთ.

აიხადა სცენის ფარდა, კვლავ აგორდა ტაშის ტალღა, და მეც, ჩემო კუდრაქებო, მეც თქვენსავით ვიქექ ბაღღად.

მატყვევებდა თქვენი სიტყვა და ლექსები, თქვენგან თქმული, საჩუქრები, ყვავილები და უფრო კი... თქვენი გული.

საპატეო პიონერად ამირჩიეთ ერთსულღვნად, ყელსახვევიც გამიკეთეთ, — ვცან, შიგ რწმენა ჩაგექსოვათ.

და მეც რწმენით შემოგფიცეთ: არ შევბღაღავ ამ ყელსახვევს, რომ ვატარებ ღირსეულად მონიჭებულ მაღალ სახელს.

და თუ ვინმე ომს აგვიტეხს, თუ ბრძოლაში გამიძახეს, — როგორც წითელარმიციელი, დროშად გავშლი ამ ყელსახვევს და შაშხანით ვეკვეთები ჩვენი საზღვრის გადმომღახველთ.

თუგან შანუაშვილი

მუსაგლპრეუბა ბაგარჩინა

იმ დღით ზღვა მშვიდი იყო, ზანტად მოაგორებდა მომცრო ზვირთებს, ნელი შრიალით ჰკოცნიდა ნაპირს, ბრქუვი-ალა კენჭებს ქაფში ხვევდა და აქეთ — იქით დააგორებდა.

ძია თედომ აღრიანად ახსნა ნავი, აუჩქარებლად მოსწია ნიჩბები და ნელნელა დაშორდა ნაპირს. წყნარად მიირწეოდა ნავი, ნიჩბები ნელი შრიალით

ეშვებოდნენ წყალში, ძია თედო კი ჩაფიქრებული — გაპყურებდა წყლის დაუსრულებელ სივრცეს.

ნელა მისრიალებდა ნავი. ქიმთან წყალი ქაფდებოდა, წვრილ შეფეხვად იმსხვრეოდა და ნავის კედლებზე აცურებული კვლავ ზღვაში ცვიოდა წინწყლებად.

მშემ რომ ყური ამოჰყო, ნავი ფიქვნარს

გაუსწორდა. ძია თედომ ნიჩბებს თავი მიანება, წინასწარ გამზადებული ჩანგლები წყალში გადაყარა და თოკის ბოლოები საიმედოდ დაამაგრა. დაკვირვებით მოათვალიერა ზღვის დასასრული. ჰორიზონტზე გამბულ ღრუბელთა კედელს ღიმილით ააყარა თვალი და დარწმუნებულმა, რომ საღამომდის კარგი ამინდი იქნებოდა, ამაყად გადახედა ზღვას.

ძია თედოს დღევანდელი თევზობის დიდი იმედი ჰქონდა. მისი გუჟანით ამდროს თორუჯი უნდა მოსწყდამოდა ნაპირებს.

— მერე რა ბარაქიანი თევზია დალოცვილი, — გაიფიქრა თედომ და ნავის ცხვართან დამაგრებულ თოკს მიაშტერდა. სახეზე სასიხარულო იერმა დაჰკრა, თვალეზზე ჩამოფხატული ქუდი უკან გადაიხია და დაკოჭრებული ხელი თოკს ჩასჭიდა. გამოცდილმა ხელმა იგრძნო, რომ ჩანგალზე რაღაც იყო... გამოუთქმელი სიხარულით მოხიდა ჩანგალი. თოკი დაიკიმა, რამდენიმეჯერ გადაბრუნდა და ღონიერ მკლავს დაჰყვა. შეჩვეული მეთევზის ხელი ნებანება ეწეოდა. შა... სულ ორი ადლიდა დარჩა, საცა თორუჯი ამოყოფს თავს. ძია თედოს ვედარ ძოუთმენია, წყალში მალიმალ იყურება, თოკს კი წვლანდელზე უფრო ხელა მწევა.

უკვე წყალი აირია, ზედაპირზე უამრავი თუშტი ამოცვივდა და ჩოჩქოლით შემოგხვია ნავს.

ძია თედომ უჩვეულო ძალის ბიძგი იგრძნო. ნავის ზღუდეს რომ არ დაბეჯენოდა, წყალში გადავარდებოდა. თოკი ხელიდან გაუსხლტა, საცა წყალში ჩაიმაღება, მაგრამ თედოს ხელმა კვლავ შეაჩერა. ფიცარს ფეხი მიაჭირა და რაც შეეძლო უკან გამოსწია. გამწვევი ძალა უფრო ძლიერი აღმოჩნდა. ძია თედო წელში მოიღუნა. მეტი ვეღარ შეძლო და ცოტა კიდევ მიუშვა. შემდეგ ხელმეორედ დაინაცვლა და თავგანწირვით გამოსწია უკან, ოღნავ შეამაგრა. ამ მდგომარეობაში გაჩერდა, თოკი კისერზე მოიღვა და ცოტა ხნის შემდეგ კიდევ გაიწია. თოკი მოეშვა, სულ ძობომდა, თე-

დომ ისარგებლა და ორიოდ ხელი გაქნევით რამდენიმე მეტრი ამოახტია, რამ კვლავ ძლიერი ძალით გაუწეოდა. მა. ახლა კი აღარ შეიძლება შეტყუება. დარწმუნდა, რომ ძლიერ მოწინააღმდეგესთან ჰქონდა საქმე. ბიძგი თანდათან ძლიერდებოდა, ნავს აყირავებდა, ერთხანს იღვა ძია თედო, შემდეგ არაჩვეულებრივი სისწრაფით დასწვდა დარჩენილ თოკს, ნავის წვერზე დამაგრებულ ჩანგალზე წამოაღდა, ორჯერ შემოახვიო, რგოლში გამოატარა და ნავის ძირზე ჩააყვანა. ნავი წვლანდელზე უფრო ძლიერ ატოკდა, სულ აცახცახდა და ზიგზაგობრივი სვლა დაიწყო.

— ნეტა რა წამოვდვა ამ ოხერს? — ფიქრობდა ძია თედო და ვერ მიიხვდარყო, რა უნდა ყოფილიყო ასეთი ძლიერი, რომ ნავს თავისუფლად დაასრიალებდა. მთელი თავისი სიცოცხლე აქ გაეჭარებინა და ამისთანა რამ არ ენახა.

რა ექნა? რა უნდა ელონა? არც თვითონ იცოდა. გაშტერებული დაჰყურებდა თოკს და წყლის მოძრაობას გაფაციცებით აკვირდებოდა.

ნავი სულ სიღრმეში მიდიოდა, ნაპირი თანდათან შორდებოდა და ფერმკრთალდებოდა.

წყალი უფრო ლურჯდებოდა. აღარ ჩანდა ტოტები და ფოთლები, წვლან რომ ბლომად დაკურავდა ზედაპირზე.

ძია თედომ ნაღვლიანად გაიხედა ნაპირისაკენ, თითქოს შევლას სთხოვდა შორეულ მთებს, თავიდან ბოლომდის ჩათვალიერა და შემდეგ მტკიცე გადაწყვეტილებით დასწვდა თოკს, ღონიერად გამოსწია, მაგრამ იძულებული იყო ისევ გაეშვა ხელი. ნავმა არაჩვეულებრივი რყევა დაიწყო, ხან აქეთ ვკერღზე გადაიწეოდა, ხან იქით, ხანდახან ცხვრით დაიწყო და დაბლა, ბოლოს ზევით ასწევდა და შემდეგ ისევ ტყლაშუნით დაეცემაოდა წყლის ზედაპირზე. ძია თედო დაიკუზა, მაგრამ ჩაებალუქა ნავის კიდეს და არ ინძრეოდა.

ახლა სხვა აზრი მოუვიდა თედოს, სწრაფად მივარდა ნიჩბებს, ნავის თეგებზე ჩამოაცვა და მძლიერად მოუსვა ნაპირი-

ბნელდა. სიბნელე ახლა უფრო მწვავედ შეიგრძნო მეთევზემ.

უპ, ეს რა იყო... აქ, ამ სიბნელეში, შუა ზღვაზე, ამ თავსხმაში, სინათლე? როგორ? სიზმარში ვარ თუ... — გაივლო გულში ძია თედომ და თავბრუ დაესხა, არ იცოდა რა მოხდა...

კიდევ განათდა მის წინ... კაშკაშა სინათლეზე აუციმციმდა ამღვრეული თვალეები, დასველებული ხელები წინ გაიშვირა და არაჩვეულებრივი სიხარულით აღმოხდა:

— მესაზღვრეები!

შემდეგ დაჭრილი ცხოველივით საზარელი ზმული ამოუშვა, ხელები სინათლისაკენ გაიშვირა და ღრიალებდა, როგორც კი შეეძლო:

— მიშველე-ე-ე-ე მიშველეთ...

ეს ხმა ყრუ გრგვინვად ისმოდა წვიმის მზულსა და ტალღების ტყლაშუნში, მესაზღვრეთა ნავს აწყდებოდა და სივრცეში იკარგებოდა.

ცოტა ხნის შემდეგ მესაზღვრეთა მოტორიანი ნავი ძია თედოს ნავთან გაჩნდა, გარშემო შემოუარა და კვლავ მძლავრი სინათლით გაანათა.

— ვინა ხარ! — მძლავრად გაისმა წყლის მზულიში.

— მეთევზე ვარ, მეთევზე! — აღტაცებით უპასუხა ძია თედომ და მესაზღვრეთა ნავს ბავშვური სიხარულით უყურებდა.

— ეგ რაღა თოკია? — ჰკითხეს კვლავ მესაზღვრებმა.

— თორუჯი დავიჭირე და ვერ ვათარიე, — თავისდაუნებურად უბრალოდ მეთევზემ, თუმცა დანამდვილებად იცოდა რა იყო, თორუჯი თუ სხვა რამ.

მესაზღვრეთა ნავზე საქმიანი ფუსფუსი შეიქნა. ძია თედო თავის ნავში გადაიყვანეს, მისი ნავი კარგად დაათვალიერეს, შემდეგ ბუქსირზე აიყვანეს და თედოსთვის გაურკვეველი მიმართულებით გაემგზავრნენ. მესაზღვრეებმა როცა კარგად გაიგეს ვინ იყო ძია თედო, აუხსნეს, რომ ის სასაზღვრო ხაზზე მოხვდა და ცოტა რომ დაეგვიანებინათ, შეიძლება უცხოეთის წყალში ამოეყო თავი ან დაღუპულიყო.

ძია თედო უხმოდ იჯდა, ხანდახან წყნარად გაიღიმებდა და მადლიერი თვალით შეჰყურებდა მხიარულ მესაზღვრეებს.

მეორე დღეს უზარმაზარი თორუჯის სანახავად ყველა ზღვისპირისაკენ მიიქაროდა. მართლაც უშველებელი იყო ეს თევზი, ვეშაპივით გაშლართულიყო ქვიშაზე. სიგრძით ოთხ მეტრამდის იქნებოდა, ცხვირი ნახევარ მეტრს უდრიდა. მთელი ტანის გასწვრივ ძვლები დიღებივით ჰქონდა ჩარიგებული. მნახველები ცნობისმოყვარეობით ათვალთვლებდნენ ამ უშველებელ თევზს და ძია თედოს წამლაუწუმეკითხებოდნენ დაჭერის ამბავს.

ისიც დაუხარებლად იმეორებდა ერთსა და იგივეს და თან ღიმილით დასძენდა 2^ე ფუთამდის გამოვავო.

დარჯობლე ხაზხის ნაპრომს

პატარა ხარ, მკვირცხლი ლეკვი,
აპრეხილი კულის მქონე,
მიყვარს შენი მიხერამოხვრა,
წკმუტუნი და მუხლის ღონე.

მზიანი დღით გალაღებულს
ბეკეკასთან დაუა გშეენის,
ხან დარბიხარ, ხან თამაშობ
და სიმკვირცხლე მომწონს შენი.

მინდა იყო ასე კარგი,
გაიზარდო, გახდე დიდი,
ღრუტუნამ და კრეღმა ფისომ
შემოგხედონ მუღამ რიღით;

უთვალთვალო ეზოს კარებს,
უთვალთვალო ბაღის ფერღობს,
ღრუტუნამ და წვერცანცარამ
რომ წუწკობა ვერ გაბედონ.

მინდა ამ დროს ფხიზლად ყეფდე,
გავიგონო შენი ხმა შორს,
ყნოსვით სცნობდე მტერ-მოყვარეს,
სღარაჯობდე ხაზხის ნაშრომს.

მე კი როცა გავიზრდები,
ვით მამაცი ვაჟი ყველა,
ჯარში წავალ, წითელ ჯარში,
ჩვენი ქვეყნის საზღვრის მცველად.

თუ ივარგე, გაგაგონებ
ჩემს ვაჟკაცურ მხნე სიმღერას,
გულს არ დაგწყვეტ, თან წაგიყვან
საზღვრის დამრღვევ მტრის დამჭერად.

მტერს კი კბილი უნდა გაპკრა
ვით მახვილი, როგორც დანა...
ძალდი მამაც მესაზღვრეებს
ცოტას უდგას გვერდში, განა?!

მანამ ეზოს უთვალთვალე,
უთვალთვალე ბაღის ფერღობს,
ღრუტუნამ და წვერცანცარამ
რომ წუწკობა ვერ გაბედონ.

მდინარის პირად

ნაგვიანევი მთვარე რომ ამოიწვერა, ქორწილი გაჩაღებული იყო. ჯემალის უფროსმა ძმამ დურსუნმა მეზობელი კოლმეურნე შეავთვალწარბა ფადიმე შეირთო კოლად.

სტუმრების დენას ბოლო არ უჩანდა. დინჯად მოაბიჯებდნენ მოხუცები, იყო დარბაისლოური მისალმება:

— „სალამ ალექიქუმ, ყარაღამ!“^{*)}

ცეცხლიანი მაყრულით შემოვიდნენ სტუმრები. ძველ წესს არ უღალატეს და ეზოში დამბაჩებიც გაისროლეს.

მოხუცებმა შერბეთით^{*)} შეავსეს სასმისები და სიძე-პატარძალს მზე და მთვარესავე ხანგრძლივობა უსურვეს.

ახალგაზრდებმა საკოლმეურნეო სიმღერა წამოიწყეს. წკრიალა ხმით იწყებდა ლამაზი გულხანუმი და ყმაწვილები ბანს ეუბნებოდნენ.

სუფრის თავში ორი მესაზღვრე წითელ-არმიელი იჯდა. ბევრი იუარეს ახალგაზრდებმა — დრო არ გვაქვსო, მაგრამ დურსუნმა თავისი არ დაიშალა, მესაზღვრეთა რაზმის უფროსს სთხოვა, დასვენების საათები შეურჩია და თავის ქორწილში მოიყვანა მეგობრები.

ბოლოს ბერძენი მეთევზე ანესტიც მოვიდა. სუფთად და ლამაზად ეცვა მოხუცს. ახლად შეყერილი ჩქიმები გაეპ-

რიალებინა და თავზე ქარვისფერი ბოხი ეხურა. ბოხოს მხოლოდ საზეიმო დღეებში იხურავდა ანესტი. მოხუცს უმცროსი ვაჟი სტავრო მოჰყვა. ორი ვაჟი ჰყავდა მეთევზეს, ორივეს მეთევზეობა ასწავლა. უფროსი, იანგული, ეხლა წითელ არშიაშია. სტავრო მამას შველოდა თევზის ქერაში. ღამე იქერდნენ მამა-შვილი მდინარეში თევზს, ალიონისას ძარს გაავსებდნენ და ურმით დინჯად გაუყვებოდნენ ბათუმის გზას.

მდინარე თევზით ბარაქიანი იყო.

სტავრომ მოზრდილი კალათი ძლივს შემოიტანა დარბაზში. ყველა დაინტერესდა. მეთევზემ ცოცხალი თევზით საყვე კალათი მიართვა ნეფე-დედოფალს.

დურსუნის უმცროსი ძმა, პატარა ჯემალი, მოხუცი მეთევზის დანახვამ ერთობ გაახარა. ის უცებ მოტრიალდა და გარეთ გამოვიდა.

აივანზე ხანშიშესული კოლმეურნენი ხორუმს ცეკვავდნენ. ხალხი ირგვლივ შემოხვეოდა მოცეკვავებს. ჯემალი სტუმრებში გაძვრა-გამოძვრა და ქვევით სამზადისთან პატარა ჰუსეინი გამოიხმო.

— ქო, იცი?! მია ანესტი მოვიდა, სტავროტა მოვიდა! — ჰუსეინამ სიხარულით ტაში შემოკრა, ჯემალს ხელი მოხვია ძმბიქურად და აჩქარებით უთხრა:

— მამა წამო, რას უცდი, ამაღამ ნავი მარტოა, მურადა მოვნახოთ, ფარანი წავიღოთ, სინათლეზე უზომო თევზს დავიჭერთ!

^{*)} საღამო, ამხანაგო!

^{**)} შერბეთი ბაღაის მაგვარი ტკბილი სასმელია (შარბათი).

ჯემალმა თანხმობის ნიშნად ხელი და-
არტყა, და მოცეკვავე ხალხში მიიმალნენ
პატარები.

ოდის შესავალთან მურადაც ნახეს, უფ-
როსებს შეველოდა დარბაზში სანოვაცის
შეტანას. დაბრუნებისას კიბეზე შეაჩერა
იგი ჰუსეინამ და ყურში წასჩურჩულა:
—სათევზაოდ წამოხვალ, მურად?

— წაშო, მურად, ასეთ დროს ვერასო-
დეს ვერ ვიშოვით!—დაუმატა ჯემალმა.

— ღამე რომაა?—თავისთვის ჩაილაპა-
რაკა მურადამ.

— ეფე... შშიშარა!—ერთხმად მიაძახეს
ორთავემ.

— მაშ კარგი! მოიცათ, ბიჭებო, თეფ-
შებს ხატიჯეს მიეუტან, თქვენ კიშკართან
დამიცადეთ!—ჩუმად თქვა მურადამ და
სამზადისაყენ გაეშურა.

მურადა რომ მოვიდა კიშკართან, ჯე-
მალი და ჰუსეინა ფორთოხლის ბუჩქები-
დან გამოძვრნენ. ჯემალს ფარანი და ბადე
მოჰქონდა. ჩუმად გაიარეს კიშკარი. გზა-

ზე რომ ვინმე არ წაჰყროდათ და უკან
არ დაებრუნებია, ჰუსეინას დაუჯერეს
და მანდარინების ბაღებში გადავიდნენ.
პატარა ბილიკი მანდარინის ხეებზე
ქვევით ეშვებოდა მდინარისაკენ. ვერ-
ცხლისფრად კრიალვბდა მთვარის შუქზე
მდინარის ფართო ზედაპირი და ამ მყუ-
დრო ღამეში ზარივით წყრიალვბდა ქორ-
წილიდან ნიავის მოტანილი გოგო-ბიჭე-
ბის მზიარული სიმღერა.

სასწრაფოდ ჩაირბინეს პატარებმა დაღ-
მართი.

მეთევზის ქობთან მიტოვებული ნავი
ეგლო.

ჯემალმა რიყეზე მოძველებული ბადე
გაშალა, შეამოწმა და ნავში ჩააგდო, ჰუ-
სეინამ კი მეთევზის ქობი გაალო და ნი-
ბები გამოიტანა. ბიჭებთან რომ დაბრუ-
ნდა, ხელი მდინარე თისაკენ გაიშვირა
და მეგობრებს უთხრა:

— დღეს ჩვენს იღბალზე წისქვილიც
არ მუშაობს... ხელს არავინ შეგვიშლის!

მართლაც, წისკვილიც არ ხმაურობდა. მხოლოდ გაბმით ქრიჭინადნენ ქრიჭინები და საღლაც მახლობელ გუბეში ბაყაყი ყრყინებდა.

ჰუსეინა და მურადა უკანდან აწვებოდნენ ნავს, ჯემალი წინ ეზიდებოდა. ნავი პატარა იყო, მაგრამ მძიმე, ოფლი წურ-წურით ჩამოსდიოდათ პატარებს. სულ ნაპირთან რომ მიიტანეს ნავი, ნიჩბები მოარკებს და მურადამ მენავის ადგილი დაიჭირა. ჰუსეინა და ჯემალი წყალში შეაცურეს ნავი და თვითონაც შეახტნენ. ნელა მიაცურებდა ნავს მურადა.

ნავი ჩანჩქერს მიუახლოვდა, მურადამ შეაჩერა. ახლა ჰუსეინა მიეშველა მეგობარს.

— დროა, ამოვიდოთ ბაღე! — თქვა მურადამ.

— დააცა ცოტა! — შეესიტყვა ჯემალი. უცებ თხემლის ბუჩქები გაფაჩუნდა. პატარები შეკრთნენ. ნავი ნაპირ-ნაპირ მიცურავდა. ბუჩქებში ისევ ვილაც ფაჩუნობდა.

— სუ... — ჩილაპარაკა ჯემალმა, ბუჩქებში ფიჩხი ვატყდა!

— ხედავ, კაცი... — წასჩურჩულა მეგობარს შეშინებულმა მურადამ. ჰუსეინამ ნიჩბები მიუშვა და მოტრიალდა, მაგრამ არაფერი ჩანდა.

რამდენიმე წუთს სულგანაბული იყვნენ პატარები. ხმა არ ისმოდა.

— მოგეჩვენა, — წასჩურჩულა ჰუსეინამ მურადას.

— არა, იქ კაცია! — დარწმუნებით თქვა მურადამ.

— წავიდეთ, გააცურე ნავი, — უთხრა ჰუსეინას ჯემალმა.

ვხლა მდინარეს აღმა მიჰყვებოდნენ. ჰუსეინა თავგამოდებით ეწყოდა ნიჩბებს, მაგრამ ნავი ძლივს მიიწვედა წინ. მურადაც შველოდა ჰუსეინას. ვერ იქნა და ხვავი ვერ მოიკიდეს. მეთევზის ქობი ჯერ არ ჩანდა.

ჯემალმა ბაღე ამოსწია, ის თავისუფლად ამოვიდა. პატარები დაინაცნენ: ბაღე კარიგელი იყო.

— ფუ, კარიგელია! — უქმაყოფილოდ ჩილაპარაკა პატარამ. ჰუსეინა და მურა-

და ისევ მთელი ძალით აწვებოდნენ ნიჩბებს, მაგრამ არ იქნა, ნავი აღმა ვერ წავიდანეს.

საღლაც ფიჩხი კვლავ ვატყდა. პატარები ისევ გაინახნენ. ჯემალმა ფარანი ჩააქრო. მთავარე ხანდახან გამოყოფდა თავს შავი დაქნძილი ღრუბლებიდან და მაშინ მკრთალ შუტზე მოჩანდა სამი პატარა ბიჭის ფერმკრთალი სახე.

— ნავი მივაბათ წავიდეთ! — წაუფუჩუნა ჯემალს ჰუსეინამ.

შორიდან ძაღლების გაბმული ყეფა მოისმა. პატარები გაამხნევა სოფლის სიახლოვემ.

— რას უცდით, წავიდეთ! — თქვა მურადამ.

— კარგი, წავიდეთ, — დათანხმდა ჯემალი.

ნავი ნაპირთან მიაცურეს. მდინარეზე გამოზნექილ ტირიფს მოებლალა მურადა. ჰუსეინამ თოკი გადმოიღო და ტირიფზე მიაბა ნავი.

სასწრაფოდ გადმოიტანეს სველი ბაღე, კალათი და ფარანი.

ჯემალი ბაღეს მიაჩოჩალებდა, ჰუსეინამ კალათს დასტაცა ხელი, ფარანი მურადას მიაჩერეს და მდინარის ნაპირს გაუყვნენ.

მურადა თითქმის მირბოდა და ხშირად უკან იხედებოდა. ხმას არც ერთი არ იღებდა.

მეთევზის ქობთან რომ მიადწივს, შეჩერდნენ და უკან მოიხედეს.

— არ გჯერათ, იქ კაცი დავინახე... იმალებოდა... წავიდეთ სოფელში! — დაიწყო მურადამ.

— მოგეჩვენა! — დარწმუნებით თქვა ჯემალმა.

— აბა, ფიჩხის ხმა რატომ მოისმოდა? — შეეკითხა მურადა.

მთავარე გამოვიდა ღრუბლებიდან და განათა არემარე. ქარი მიერეკებოდა ცაზე შავლეგა საწვიმარ ღრუბლებს.

— სუ, მოიკათ, ხედავთ ჩვენ ნავს! — გაიშვირა მდინარის ქვემოთ ხელი ჰუსეინამ.

მართლაც, ნავს ქვევით დიდი სისწრაფით მიაცურებდა ვილაც.

— ხედავთ? — გაიმეორა პუსეინამ.
— ვხედავთ! — ერთად უპასუხეს ორ-
თავემ.

— წავიდეთ, გავიქცეთ... სოფელს შე-
ვატყობინოთ, — თქვა ჯემალმა და ბაღე
დაკეცა.

პატარები მიბრბოდნენ... სახე და ხეღე-
ბი სულ დაეკაწრათ ბარდებში. ბოლოს
ლობეზე გადახტნენ და მანდარინის
ბაღებს მიადწიეს. ახლა უკვე კარგად მო-
ისმოდა ქორწილიდან მხიარული სიმ-
ღერა:

„ბახმაროს მთებში დაუთოვია“ — მიმ-
ზიდველის ხმით არაკრაკებდა ვიღაც.

ჯემალმა კიბესთან დააგდო ბაღე და
დარბაზში შევიარდა.

სიმღერა შეწყდა. სტუმრები გაკვირვე-
ბით მისჩერებოდნენ სირბილით სუნთქვა-
შეკრულ პატარებს. ჯემალმა მაგიდას შე-
მოუარა, მესახლვრესთან მიიჭრა და აქ-
ოშინებულმა ნაწყვეტ-ნაწყვეტად უთხ-
რა:

— ამხანაგო მესახლვრე... ამხანაგო მე-
სახლვრე... იქ, ქვევით, მდინარეზე ვი-

ლაც კაცია, ბუჩქებში იმალებოდა, ხმა
არ გავგვცა!

— დიახ, ჩვენ თვითონ ვნახეთ...
მატეს პატარებმა. სტუმრები აღწესდნენ
დნენ, ხალხი აირია.

— გამდლობთ, პატარებო! — ძლიეს
მოასწრო ამის თქმა მესახლვრემ და სას-
წრაფოდ კარებს მიაშურა.

სტუმრები წამოიშალნენ.
ნაშუალამევს კოკისპირული წვიმა მო-
ვიდა.

„ალიონისას სასახლვრო შლაგბაუმთან“
მესახლვრეებმა ორი უცნობი დააკავეს.
ჩანთებში დინამიტები და რუკები უპო-
ვეს. რუკები წითელი და ლურჯი ფან-
ქრით იყო დახაზული ალაგ-ალაგ.

მეორე დღეს მესახლვრეთა რაზმის
უფროსმა პატარები იხმო. უფროსმა მათ
საჩუქრები მისცა, ხელი მაგრად ჩამოარ-
თვა სამივეს და აღერსიანად უთხრა:

— ყოჩაღ, პატარებო!
*) შლაგბაუმი, — სახლვარზე გადასასვლელთან
დადგმული ნიშანსვეტი.

იოსებ იმედაშვილი

ძველეთუხილი სამართალი

(ახრი აღებულთა სულხან საბა ორბელიანიდან)

ძველად ერთხელ გლეხმა ძროხა
გაიყვანა გასასყიდად:
მეფის, ვაჭრის და ხუცესის
დიდ „ვალეების“ გასაწმინდად.
გარს ჩარჩები მოეხვივნენ,
თქვეს თუ: „როგორ მოვატყუოთ,
რომ ხელთ ვიგდოთ მისი ძროხა
და ამით მეტი ვირგოთ?“
ერთი ჰკითხავს: „ჰა, ძმობილო,
როგორ ფასობს შენი ცხვარი?“
მეორე კი დინჯად ბრძანებს:
— ეს ხომ ძალი არის წყნარი.

აქ მესამე ჩაერთა
და ორივეს შეუძახა:
— „არ გცხვენიათ, უნამუსოდ
დაგილიათ პირი, ხახა!
სადაური ცხვარი არი,
ან რომელი ქვეყნის ძაღლი,
ბეჩავ გლეხს რომ ატყუილებთ,
ალარა გწამთ ცოდო — მადლიი?!“
— „მაშ რა არი?“ — შეეკითხა
აქ ორივე მესამესა.
— „კარგი ჯიშის უცხო თხაა,
გეფიცებით ჩემ სიყრმესა.“

გლეხი შესტკერს გაოცებით
ხან ერთსა და ხან მეორეს,
მესამესაც გადახედდა,
მიამგვანა ცრუ-მეჭორეს,
ეუბნება:
— „რასა ბრძანებთ,
თქვენ სცდებით თუ მე მატყუებთ!
საოჯახოდ ვხარდებ ძროხა,
თქვენ კი ცხვრად თუ თხად მისაღებთ...
ვის უნახავს ამისთანა
ვაქრობაში ხათაბალო.
მზისგულზე რომ თვალებს მიხვევთ,
მიწას ხომ არ ხურავს ჩალო?!
— „სიყმე მოკვდეს, ჩემი სიყმე,
თუ ეს, ძმაო, თხა არ არი!“
— „გეუბნებით, — ეტყვის მას სხვა:
ძალდი არი ანუ ცხვარი...
რა კაცი ხარ, ხალხის ხმასა
განა უნდა უარყოფდე,
ქვეყანამ რომ ვითხრას „ბრმა ხარ“,
უნდა წუთსვე დაჰყაბულდე...“
— მოსამართლემ გადაწყვიტოს, —
უპასუხებს მათ მესამე, —
იქნებ ძროხა გამოვიდეს
და ამ გლეხკაცს ერგოს რამე“...
— „აგრე იყოს, აგრე იყოს“ —
დაეთანხმა სწრაფად გლეხი,
ვითომც ამით მატყუარებს
სამართალის დასცა მეზი...

და წარუდგენს მოსამართლეს
მყიდველი და გამყიდველი;
ძროხაც იქვე მიიყვანეს,

ამათ შორის საცილველი.
მოსამართლემ გადახედდა,
გალუქნია ჩარჩმა თავი,
თან სიფრთხილით წასწორულა
„შენ გეკუთვნის ამის ტყავი“.
გლახს კი ეტყვის: „აი, ჩვენი
ცოდო — მადლის სწორი გზაო,
ამან უნდა გადაწყვიტოს,
ძროხა არის თუ რომ თხაო?
მოსამართლე წუთს მიუხვდა
ჩარჩ-ვაქრების გულის ნადებს
და იძახის: — თხის პატრონი
წინ წამოდგეს, რა ბრალსა სდებს?
— რასა ბრძანებ, მოსამართლე,
ეს ხომ არის დიდი ძროხა!
— სადაური ძროხა არის,
სადა ხელდავ მაგის ხბოხა!“
ხუცესი აქ შემოესწრო,
სწრაფ შეიცნო მათი თქმული
და იძახის: — „სწორედ თხაა,
სანაქებო, ღმერთი, რჯული!“
— „რაკი ბრძანებთ, მეცა მჯერა,
ჩემი ძროხა თხად გასაღდეს;
კუდი მაინც მიწყალობეთ,
შინ ცოლი არ გამოვიდრეს...“

კუდი მისცეს, მსაჯულ-ჩარჩებს
გაუბრწყინდათ მყის თვალები,
თვითონ კარგა იქეიფეს,
წემმატა გლახს ვალები....

რა ქნას გლეხმა... კისერს იფხანს:
ვალები ვერ მოიშორა,
თავის ყოფას, უბედურსა,
ფიქრით უფლის შორით-შორა.
თქვა: — „ვიყიდი მაინც ცხვარსა,
მოსავლელოდ ადვილია!“
ისევ ბაზარს დაუბრუნდა,
საქონელით გავსილია.
დადის გლეხი ცხვრის საყიდლოდ...
თვალი მოჰკრეს ჩარჩ-ვაქრებმა,
ტანს ტყაპუკი ვადიბრუნეს,
მოუფარეს, ვით მგზავრებმა,
— „რას დაქებ აქ, ძმობილო? —
ტკბილ აღერსით ერთი ჰკითხავს.
— „ცხვარი მინდა, კარგი ცხვარი,
სადმე ხომ არ დაგინახავს?“
ჩარჩთ ერთმანეთს გადახედეს

— „ვაჰ, რა კარგი ვნახეთ ცხვარი, (მოაგონდათ ბაკის ძაღლი) თორმეტქუქუ, სანუკვარი!“
 — „აგაშენათ! საღ იქნება?“
 — „ბაკში იყო... დაიცადე, მევე უნდა გაგამდიდრო, რაკი ერთი დავიქადე!“
 გლეხი ჩარჩებს მიატოვა, გაიქცა „ცხვრის“ მოსაყვანად, (თეთრბალანა შაკე ძაღლის, რომ მოჩანდა ცხვრისა გვარად).

— „იფ, რა არის, რა მატყლია!“ — ამბობს ერთი ვაჰრუჯანა, — „სხვა რა უნდა, ვისაც ბედმა სანაშენოდ ეს არგუნა!“
 ეტყვის ჩარჩი მას მესამე:
 — „რძეს იწველის თორმეტ ლიტრას, ამისთანა საქონელსა ვერსად ნახავ ქვეყნის პირას!“
 გლეხი შესტკერს გაოცებით:
 — „სადაური ცხვარი არი? ეს ხომაა ძუქნა ძაღლი, მტაცებელთა მოდგმა — გვარი!“
 — „ამას, ძმაო, შენ ვერ იცნობ, არის უცხო რამ ჯიშისა, — ჯერზე თორმეტ ბატკანს იგებს, არ აქვს ფიქარი შიმშილისა!“
 გლეხი მაინც წნელებს გრეხავს, ცდილობს გასცდეს, მოჭრიდოს, ჩარჩმა ხუცესს თვალი მოჰკრა, უნდა მისით ცოდო ზიდოს, ამბობს: — „მეცეს ამის რისხვა, თუ არ იყოს წმინდა ცხვარი!“ (თან ჩაუკრა ხუცესს თვალი) ეს ხომ ჯიშის ცხვარი არი! ლეთის საწირავს გადავიხდით; დეფასდება თქვენი გარჯაც, ოღონდ გლეხი დაარწმუნეთ!“
 სწრაფ ხუცესიც გაისარჯა, ღვთის სახელით ეუბნება:
 — „ვინც იყიდის, აივსება სიკეთით და ქონებითა!“
 გლეხი ეკვობს, ძაღლსა სინჯავს თვალითა და გონებითა.
 ფიქრობს: „რაა ქვეყნის ბრუნვა, გამიჩინა გულში ღარღარი, თეთრსა შავად მიმტკიცებენ, გოჯიო ერთი ადლი,

თხა არის და არა ძროხა, ცხვარია და არა ძაღლი!“
 „სულის მამაგ! — ეტყვის ხუცესს, გლეხმა ვიცი გლეხის საქმე, მე ჩემ ღღეში ამისთანა არ მინახავს ცხვარი სადმე!“
 — „შვილო, არის სასწაული. ლეთის განგებით ვაჩენილა, ბარაქიან საქონლისგან ეგ ერთილა დარჩენილა!“

* *

გლეხმა ხუცესს დაუჯერა და ირწმუნა მისი „ძაღლი“, შეისყიდა, წაიყვანა ცხვრის მაგიერ თეთრი ძაღლი. და როს ძაღლმა ბატკნის ნაცვლად დაუყარა მას ლეკვები, რძის წვეთიც ვერ გამოწველა, დედალა თუმც ცერები, სიღარიბემ უფრო მეტად დააჭირა ზურზე კეხი, ძაღლი დაუქცვიანდა, ღობის ძირას ფშიკა ფეხი, — მექისობა იწყო გლეხმა, აბანოში ხალხსა ზილავს, ხუცესის და მოსამართლის შურის ზღვევას გულში ზიდავს. „თხად ქეუულის“ თვისი ძროხის კულიც იქვე დაუკიდავს...

* *

აბანოში ერთად მოხვდნენ მოსამართლე და ხუცესი, გლეხ-მექისის გაუხარდა, ამეტყველდა უმუნჯესი... მათ მექისე ზილავს, ხეხავს, როგორც არის მათი წესი. მოსამართლე ეკითხება:
 — „აქ რადაა ძროხის კული?“
 — „ძროხის კი არ, — ეუბნება, — ჩემი თხისა გახლავთ კული“. აქ ხუცესმა გაიცინა, ეუსტოვა სიტყვა მრული.
 — „ვაი, ჩვენი მუშის ბრალი, აბნევა გზა და კვალი!
 — გეუბნებით, თხის კულია, მე არა ვარ სიტყვამრული!“
 — კვავზე ხომ არ შეიშაღე?! —

ვგ ძროხისა არის კული!
 მოსამართლე გეუბნებთ
 და ხუცესიც... ძმავ, დარწმუნდი!
 — „თუ ძროხისა არის კული,

ს. მიხალაძე

ვისი ღელა სჯობია?

ნანი მერხზე იჯდა წყნარად,
 ბურთაობდა ჩენი კლარა,
 ოთარისთან იდგა რეზო,
 გასცქეროდა მწვანე ეზოს.
 ნანიმა თქვა — ეხლა ხელავთ?
 მფრინავია ჩემი ღელა,
 მისი ჩიტ რამ ფრთებს გაშლის,
 წავა, წავა, წავა ცაში!
 მიატოვა ბურთი კლარამ:
 — ნუ იკვები, ნანი, კმარა,
 შენი ღელა თუ ფრენს ცაში,
 ჩემსას ავტო მიყავს გზაში!
 იცის, ტყე თუ სოფელია, —
 ჩემი ღელა შოფერია!
 ბიჭებმა თქვეს: „მოგვერია,
 მისი ღელა შოფერია!“
 და ჩაჩუმდა ყველა, ჰოდა
 მოაგონდა აქ ჩვენს ოთარს:
 — შოფერია? დიდი საქმე!

მაშ თხად რისთვის გამოსალე!“ —
 შეუძახა მას მექისემ, —
 ახლა ჩემებრ დაიდადე!“ —
 უთხრა და ზედ მიაყოლა
 ძროხის კული მკლავის ტოლა,
 ხუცესი რო მიეშველა,
 მასაც ზურგი აუქრელა,
 თუმც ორივე ღრიალებდა,
 ვერ გაბედა ვერვინ შველა

ასე იყო მეფის დროსა,
 სამართალი მრუდედ ქრიდა,
 მატყუარა ალაღმართალს
 სიცრუესა პირში სწრიდა,
 ძროხა ბერწ თხად ფასდებოდა,
 ძალლი კი ცხვარად საღდებოდა.

ღელაჩემი,* ვამბობ აქ მე,
 კარგ საქმეში გარეულა:
 არის მთავარ მზარეულად!
 თქვენ რომა სკამთ ნაზუქს, ქადას
 (ხომ კარგი ვაქვთ ჭამის მადა?)
 ტორტებს, ნამცხვარს ამისთანას, —
 ღელაჩემი აცხოვბს, ვანა!
 ჩაერია აქ კი რეზო:
 — რას ტრაბახობთ ყველა დღესო?
 აგერ ზურას, თინას, მერის
 ღელიკო ჰყავთ ინჟინერი,
 ჩემი ღელა ბავშვებს უვლის,
 ექიმია ჩინებული,
 და ერთ გოგოს კიდევ, ფატის,
 ღელიკო ჰყავს დეპუტატი!
 პატარებო, როგორც ხელავთ,
 საქირია ყველა ღელა,
 ყველა შრომობს შინ და გარეთ,
 უსაქმური არვინ არი,
 და ყველასთვის დარაობს დარი!
 გადმოკეთებული მ. მიქალაძის მიერ.

გ ა მ მ თ ე ა ნ ე ბ ი

1.
მოფრინდება, როდესაც
ველ-მინდვრები მწვანდება,
უყვარს ტყე... და კვერცხების
სხვის ბუდეში დადება.

2.
ათასგვარი მღერა იცის,
აღარ უნდა ფიქრი დიდხანს,
თუმც რკინაა, შეუძლია
მაგიდიდან ლექსიც გვიოთხრას.

3.
თეთრად აფეთქდა ლაქვარღში
შავი წერტილი პატარა,
ღრუბლებთან კაცი შესისვა,
მიწამდე ჩამოატარა.

4.
როცა ქუჩაში მიდიხარ,
შეგვდება ბევრი მათგანი,
მისი წყალობით აქ ისმის
ამერიკაში ნათქვამი.

წ. აკოპია

შეღწე შინაპრსი

1. მუხრან ძიკოვნილი, — ოქტომბრელის საჩუქარი (ლექსი) გარეკანის მე-2 გვ.	85
2. ლ. ჩ — ლი — ნ. კ. კრუჟაკია (წერილი)	1
3. ტარას შიშინძე, — ტყეს (ლექსი, თარგმანი იახაშინისა)	2
4. ალ. ხულავე, — ტარას შევჩენკო (წერილი)	2
5. ზაჩიშვილი ციციშვილი, — მარგალიტი (ლექსი)	4
6. გიორგი ძუნიშვილი, — დიუნიშვილი დღე (ლექსი)	5
7. თორბან შანშიაშვილი, — მესაზღვრეებმა გადააჩინეს (მოთხრობა)	5
8. გიორგი კახაიძე, — დარაჯობდე ხალხის ნაშრომს (ლექსი)	9
9. ლავით შამათაშვილი, — მდინარის პირად (მოთხრობა)	10
10. იოსებ იმედაშვილი, — ძველებური სამართალი (პოემა)	13
11. ხ. შიხალძიანი, — ვისი დედა სჯობია (ლექსი გადმოკეთებული შ. შიქელაძის მიერ)	16
12. წ. აკოპია, — გამოკანები	გარეკანის მე-3 გვ.
13. თამარ შაშიაშვილი, — ჩიტი (ნოტი)	გარეკანის მე-4 გვ.

ჭრნალი გაფორმებულია მხატვ. თ. ქოქიაშვილის მიერ
გარეკანის მხატვრობა — კ. გველიშვილისა

პასუხისმგებელი რედაქტორი — ლ. შიშინძე პასუხისმგებელი მდივანი თ. შანშიაშვილი

გადაეცა წარმოებას 17/II-1939 წ. ჯილდოს ზომა 60x92
ხელმოწერილია დსაბეკვად 20/III ღორბათა რედაქციის 20 გვ. 9 1/4 x 14

ჩ ი ს ი

მუსიკა თამარ შაბაძის მიერ

Moderato

Piano.

mf

cresc.

f *mf* *dim* *f*